

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertanta:	Mgr. Bc. Michael URBAN
Téma práce:	Vývoj českého vodního práva a právních vztahů spojených s vodou
Rozsah práce:	474 s. (včetně příloh), jinak 383 s.
Datum odevzdání práce:	5. 10. 2022

1. Aktuálnost (novost) tématu

Autor si zvolil téma, jemuž se snad s výjimkou práce Arnošta Kulta *Dějiny právních vztahů k vodám na území České republiky* z roku 2014, o níž se opírá jeho heslo v *Encyklopedii českých právních dějin* (VII., s. 620-651) ve větším rozsahu nebo v podobném pojetí v poslední době prakticky nikdo nevěnoval. Ze starších prací jsou relevantní zejména slovníková hesla Antona Paceho (*Ernst Meyrhofer's Handbuch des politischen Verwaltungsdienst*, 5, s. 1096-1623) a Karla Laštovky (*Slovník veřejného práva československého*, V., s. 196-234) nebo německy psaná monografie Antonína Randy z roku 1891. Práce je proto aktuální.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Práce se snaží reflektovat vývoj od nejstarších dob prakticky až po současnost. To klade vysoké nároky na členění práce (k tomu níže) a zároveň komplikuje vymezení zkoumaného věcného obsahu, protože pojetí a rozsah právní úpravy se vzhledem k vývoji celé společnosti a technickému pokroku měnily. Autor tuto nesnáz vyřešil tím, že na vlastní vodní právo navázal další právní vztahy spojené s vodou.

Zvolené téma, jak je autor pojal, tak zahrnuje celou řadu dílčích specifických problematik, které spojuje vazba na vodu, její využívání a ochranu. Autor se proto musel seznámit s řadou rozmanitých právních předpisů a literaturou věnovanou jednotlivým zkoumaným problémům.

3. Formální a systematické členění práce

Autorovu snahu zasadit po úvodních výkladech vodní právo na území České republiky do širšího kontextu římského práva a práva platného v blízkém sousedství lze bez výhrad akceptovat. Při dalším členění však volba „politických“ či „ústavních“ mezníků vývoje nutí autora mnohé věci v podstatě opakovat. Zejména pak pro období, kdy už jádro zkoumané problematiky tvořily ucelené a relativně stabilní vodní zákony, se jako mezníky tyto předpisy přímo nabízely. Politický či ústavní rámec je samozřejmě významný a často aplikaci právních předpisů ovlivní zcela zásadně, ale jeho vliv lze snadno pojmout do dílčí subkapitoly a text spojit do kompaktnějších celků, a tím se třeba i vyhnout „kazuistickému“ pojetí výkladu o starším období.

4. Vyjádření k práci

Z jednotlivostí:

- s. 56: polsky se lodní doprava označuje jako „*żegluga*“, nikoliv „*zedluga*“;
- s. 61: zde autor píše, že v Bádensku a Württembersku platily vodní zákony z let 1900 a 1913, pak uvádí, že vodní zákony tu byly původně založeny na germánských principech, ale vodní zákony z let 1900 a 1913 na principech románských
 - které „*vodní zákony*“ má autor na mysli v prostřední části tohoto konstatování, ty, které označuje jako „*zákony o zavlažování a odvodňování*“ z let 1851 a 1843?
 - v čem se lišily románské a germánské principy vodního práva?;

- s. 69: značně nesourodé je konstatování, že na úroveň české právní kultury měly vliv „německé země, a později také právo kanonické a římské“;
- tamtéž: zjevná citace bez uvedení zdroje;
- s. 79: autor tu cituje z latinsky psané listiny Přemysla Otakara I. i s českým překladem a podle odkazu obojí připisuje A. Kultovi; na první pohled je však zřejmé, že v latinském textu se nepíše o rajhradském klášteře jako v překladu, ale o rajhradském kostele patřícím břevnovskému klášteře;
- s. 86: „*toto ustanovení mělo spíše charakter avulsivní*“ – avulsivní charakter může mít síla vody, nikoliv ustanovení;
- s. 160: „*některé vrchnosti své mlýny pronajímaly*“, jak je obhospodařovaly jiné?;
- s. 162 an.: píše se tu o činnosti přísežných mlynářů, ale přesto, že se avizuje pojednání o „*instituci přísežných mlynářů*“, o jejím vzniku a o tom, jak se někdo mohl stát členem tohoto sboru, se nedovíme;
- s. 163: „*Jez byl tedy oceňován a strany se jím měly řídit.*“?;
- s. 187: Autor tu pokládá otázku, proč v OOZM chybí ustanovení obdobná některým ustanovením OOZČ. Dalo by se čekat, že se pokusí hledat odpověď.
- s. 189: nesourodé je – podobně jako jiné už výše – konstatování, že PMKČ „*roku 1680 začala být subsidiárně používána na Moravě, od roku 1697 pak trvale*“;
- s. 194: nechce se mi věřit, i když bych věřit měl, že v Artikulích přísežných mlynářů zemských se vodního práva především týkalo ustanovení „*o vodních nástrojích, které tomuto řemeslu dělati přináleží*“ (ostatně: řemeslu „*přísežných mlynářů*“?);
- s. 207: pojednává se tu o návrhu občanského zákoníku z doby Marie Terezie (Codex Theresianus) bez toho, aby autor uvedl, že zůstal pouze ve formě návrhu;
- s. 223: tu je chybně interpretován obsah § 476 ABGB;
- s. 255: co si čtenář má představit pod slovním spojením „*styk zemědělců s kulturní technikou*“
- tamtéž v poznámce: je nadpoloviční většina kvalifikovanou většinou a co v souvislosti s tím znamená, že se rozhodovalo podle ceny daného objektu?;
- s. 261: ač zlínský rodák, řeku Blanici a přehradu na ní u Zlína neznám a ani na mapě se mi ji nepodařilo najít;
- s. 263: autor svůj výklad správně zasadil do širšího mezinárodního kontextu, jeho logickým doplněním by při výkladech o Československu před rokem 1950 bylo i přiblížení právní úpravy platné na Slovensku;
- s. 285: přestože poznámky pod čarou č. 1204 až 1207 přebírají údaje z práce Z. Hraby, je odkaz na tuto práci uveden až v poznámce č. 1208;
- s. 280: text, prezentovaný jako citace čl. IV. ústavy z roku 1948, přesnou citací není;
- s. 293: název orgánu uvedeného na této straně dává smysl, jen pokud je uvedený celý, tedy „*Správa vodního hospodářství na Slovensku*“;
- s. 296: „*vody se řídily principy plánovaného hospodářství*“; resp. „*principy vodního hospodářství*“?;
- s. 304: „*Vodní právo bylo vyučováno také po roce 1945*“ – ten stručný text jakoby navazoval na výklad o výuce vodního práva v I. ČSR, ale ten v práci není (a asi by být měl);
- s. 305 an.: proč se o přípravě vodního zákona z roku 1955 pojednává v rámci kapitoly „*12.5. Judikatura Nejvyššího správního soudu...*“;
- s. 310: zde se konstatuje, že v roce 1965 byl stále platný zákon č. 86/1949 Sb. – to je sice pravda, ale netýká se to ustanovení o přísežných hajných k ochraně rybářství, zrušeného již v roce 1963;
- s. 327: kdo je Hogenauer? (chybí odkaz na jeho osobu i na jeho práci); je to snad Emil Hogenauer?

- s. 328: „*prof. JUDr. Antonín Hoetzel*“?

- **Shrnutí:** Za předloženou disertací je díky širší záběru skryta spousta práce s odbornou literaturou a dobovými právními předpisy. Široký záběr autorovi komplikoval volbu vhodného členění práce. To, které autor zvolil, vedlo podle mého názoru k zbytečnému roztržštění výkladu. Větší pozornost si zasloužila také jazyková stránka práce. Jako celek však disertace poskytuje kvalitní přehled vývoje vodního práva a právních vztahů spojených s vodou na území ČR.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Autor stanovené cíle splnil.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práci zpracoval samostatně, plagiátorství se nedopustil.
Logická stavba práce	Zvolená struktura práce je samozřejmě autorovou volbou, ale podle mého názoru výklad zbytečně tříští.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Z cizojazyčné literatury přicházela v úvahu prakticky pouze německy psaná literatura, navíc jen u některých pasáží, a autor ji využíval. Škoda však, že nesáhl po obsáhlém výkladu v Meyrhoferově slovníku, v němž se A. Pace věnuje i jednotlivým zemským vodním zákonům, platným v předlitavské části habsburské monarchie. Rušivě působí, že se autor ve výkladech o starší historii v poměrně dlouhých pasážích opíral o jediný literární zdroj. Autorovi lze vytknout i poměrně často nedůsledně uvedené zdroje (např. čtenář se nedoví, kde byla publikována práce J. Hrdiny <i>Vodní právo v občanském zákoníku</i> a podle seznamu použité literatury ani to, že se jedná o časopisecký článek) a různé způsoby citování jednoho a téhož zdroje (na s. 74 Slavíčkův článek z Právníka nebo na s. 335 citace práce B. Procházky).
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Příslušné právní předpisy autor charakterizoval adekvátně širší zkoumaného tématu. Zobecnění by si však zasloužily často kazuistické výklady o středověkém právu (čímž by se zároveň změnila proporce výkladu ve prospěch novější právní úpravy).
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	K formální úpravě práce nemám připomínky. Kvituji, že autor práci opatřil řadou doprovodných textů, vyobrazení a tabulek jak přímo v textu, tak i v podobě příloh na konci práce.
Jazyková a stylistická úroveň	Naplnění tohoto kritéria patří spíše ke slabším stránkám, neboť práce obsahuje poměrně četné překlepy a chybné a občas i matoucí formulace.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.
---	---

V Žeranovicích dne 2. ledna 2023

oponent